

Infrastrukturdepartementet
Diarienum: I2020/02739

Vår referens: 20-12521, Ert datum: 2020-10-30

Remissvar från Post- och telestyrelsen på Trafikverkets inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen för perioden 2022-2033 och 2022-2037

Post- och telestyrelsen (PTS) har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Trafikverkets inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen 2022-2033 och 2022-2037 i enlighet med rapport 2020:186.

PTS har enligt 1 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ett samlat ansvar inom postområdet och området för elektronisk kommunikation och ska bl.a. verka för att målen inom politiken för informationssamhället uppnås och ska även, inom ramen för sina uppgifter enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK), verka för att de mål som anges i lagen uppnås.

Med utgångspunkt från myndighetens ansvarsområden har PTS följande synpunkter på inriktningsunderlaget från Trafikverket.

Mål för elvägar

I avsnittet mål och utmaningar med vägtransportinfrastrukturen lyfts elektrifiering fram som en viktig del i utvecklingen av det framtida transportsystemet. Trafikverket anger i planeringsunderlaget att de planerade pilotsträckorna för elvägar behöver genomföras, och frågan om ett nationellt utpekat stamnät för elvägar diskuteras. PTS vill här påtala att införandet av elvägar behöver göras på ett sätt och med en teknik som inte riskerar att skapa allvarliga störningar på samhällsviktiga radiokommunikationssystem.

Försvarsmakten och Elsäkerhetsverket har i redovisning av regeringsuppdrag om elektromagnetiska störningar på totalförsvarets verksamheter¹ analyserat hur solcellsanläggningar, elvägar och elektrisk laddning av fordon kan orsaka elektromagnetiska störningar på bland annat radiokommunikation inom totalförsvarets verksamhet.

Den övergripande slutsatsen från myndigheternas rapport är att strålad emission från trådlös överföring av energi från elvägar till fordon kan orsaka icke försumbara störningsproblem för ett antal radiobaserade tjänster vid samlokaliseringssavstånd varierande mellan några tiotals meter upp till tiotals kilometer. Den sammanlagda effekten från flera anläggningar kan ge en ökning av brusnivån inom flera hundra kilometer. Dessa störningar kan då påverka inte bara totalförsvarets militära anläggningar utan riskerar även att störa radiokommunikationssystem för annan samhällsviktig verksamhet som flygledning, räddningstjänst mm.

I dagsläget finns det inte någon elektrisk väg med flera fordon i drift där mätningar har kunnat genomföras. Analyser baserade på tillgänglig information från Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) pekar dock på störningsrisker. Valet av teknisk lösning och utformning av elvägarna är av stor vikt för hur stor den negativa påverkan på radiokommunikation riskerar att bli.

PTS föreslår att det inom ramen för de tester och den utveckling som sker på området tas höjd för att tillsammans med PTS och andra relevanta myndigheter genomföra tester för att främja en rimligt störningsfri radiomiljö. PTS föreslår också att relevanta myndigheter kommer att arbeta aktivt med standardisering och harmonisering inom detta område.

Satsningar på It- och kommunikationsinfrastruktur

Trafikverket lyfter fram att it- och kommunikationsinfrastruktur är en förutsättning för att skapa kommunikation mellan aktörer samt mellan infrastruktur och aktörer i de olika transportsystemen.

PTS instämmer i Transportstyrelsen uppfattning att Investeringar i it- och kommunikationsinfrastruktur behövs för att möjliggöra en uppkoppling av transportinfrastrukturen och dess olika trafikslag. Detta genomförs lämpligen genom koordinering av offentliga och privata investeringar.

Trafikverket tar i detta sammanhang upp införandet av Future Railway Mobile Communication System (FRMCS) som en viktig satsning för framtida järnvägssystem för att säkra järnvägens behov av mobil kommunikation mellan infrastrukturen och fordonen samt

¹ Försvarsmakten FM2020-22728:17 "Utredning av elektromagnetiska störningars försvårande för totalförsvarets intressen och anläggningar"

skapa förutsättningar för digitalisering. Satsningen består av ett flertal olika aktiviteter, däribland införande av ett nytt centralt kommunikationssystem för FRMCS, etablering av ett nytt radionät med nya basstationer, modernisering av transmissionssystemen genom etablering av fiber till de platser som har kopparkabel samt säkerställa radiotäckning i tunnlar.

PTS vill i detta sammanhang påtala vikten av en helhetssyn där ett samlat grepp tas för såväl Trafikverkets behov av kommunikationssystem för järnvägen som för passagerarnas behov av kommunikation ombord på järnvägen. Myndigheten anser även att satsningarna på och utbyggnaden av radiobaserade kommunikationssystem måste ske på ett sådant sätt att samhällsnyttan maximeras.

Som regeringen anger i sin digitaliseringsstrategi² krävs bl.a. samordnat och strategiskt beslutsfattande för att digitaliseringen ska kunna ske på ett sätt som ökar samhällsnyttan för att uppnå målbilden om att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.

Det finns nu ett tillfälle att skapa förutsättningar för att framtida radiosystem ska kunna samexistera med framtida järnvägssystem, utan kostnadsdrivande sär lösningar. I detta sammanhang är det viktigt att se till alla intressenters behov, kostnader och möjligheter beaktas. I sammanhanget bör nämnas att Regeringen har gett PTS i uppdrag³ att analysera och föreslå hur möjligheten till uppkoppling på fjärrtåg kan förbättras.

Cybersäkerhet

PTS instämmer i Trafikverket syn att det behövs en balans mellan digitaliseringens möjligheter och risker och att området cybersäkerhet är av avgörande betydelse för transportsystemets möjlighet att ta del av digitaliseringens potentiella nyttor. Sannolikt kommer detta att kräva omfattande insatser under de kommande åren. Det kan bland annat handla om att stärka förmågorna att förebygga, upptäcka och hantera cyberattacker, kunna identifiera och bemöta påverkansoperationer och hantera it-incidenter.

När insatserna för att stärka cybersäkerheten i transportsystemet planeras och vidtas vill PTS peka på vikten av det systematiska och riskbaserade informationssäkerhetsarbetet. Detta arbete utgör en förutsättning för att kunna ta tillvara digitaliseringens möjligheter samtidigt som kraven på cybersäkerhet tillgodoses. Krav på ett sådant arbete finns bl.a. i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster samt i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om informationssäkerhet för

² N2017/03643/D, "För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi"

³ Regeringsbeslut I2020/02958, 2020-11-19, "Uppdrag att förbättra möjligheten till uppkoppling på fjärrtåg"

statliga myndigheter; 2020:6. Ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete är också grunden för ett väl anpassat säkerhetsskydd.

När det gäller säkerhetskänslig verksamhet, dvs. verksamhet av betydelse för Sveriges säkerhet finns bestämmelser om informationssäkerhet i säkerhetsskyddslagen (2018:585). För att kunna utveckla ett modernt och effektivt transportsystem som samtidigt har ett väl anpassat säkerhetsskydd är det viktigt att samtliga säkerhetsskyddsåtgärder, informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personalsäkerhet beaktas i säkerhetsskyddsarbetet. Säkerhetsskyddsåtgärderna ska ses som ett system av samverkande åtgärder.

Yttrandet har beslutats av divisionschefen Catarina Wretman. I ärendets slutliga handläggning har handläggaren Ulf Johansson (föredragande) och avdelningschefen Jonas Wessel deltagit.